

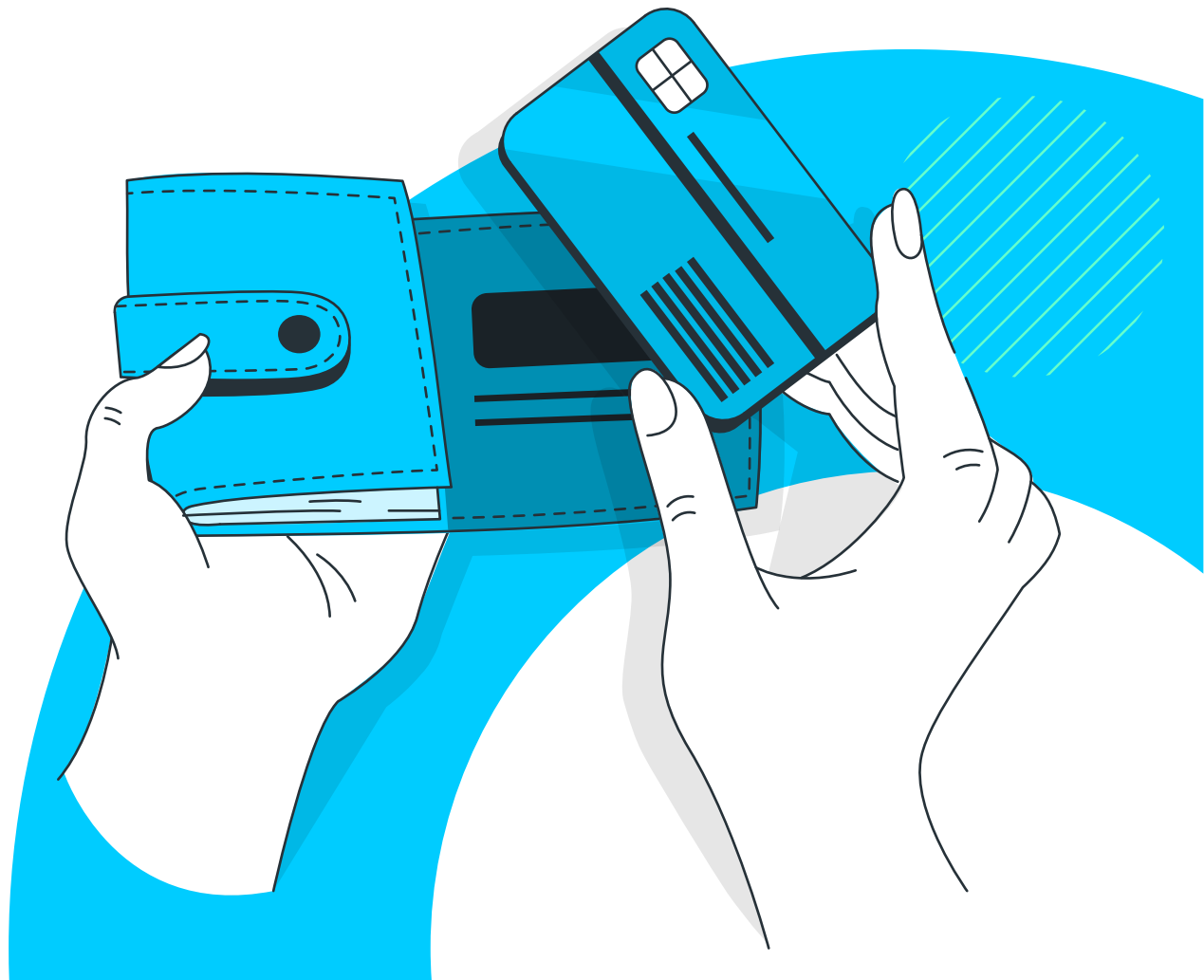
ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ МАҲАЛЛА ВА ОИЛАНИ
Қўллаб-қувватлаш вазирлиги ҳузуридаги
"МАҲАЛЛА ВА ОИЛА" ИЛМий-тадқиқот институти

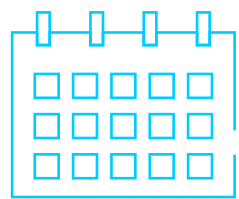

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ
САНИТАРИЯ, ГИГИЕНА ВА КАСБ КАСАЛЛИКЛАРИ
ИЛМий-тадқиқот институти

Тренинг

Оилавий бюджетни шакллантириш. Майший гигиена учун ажратиладиган харажатларнинг аҳамияти

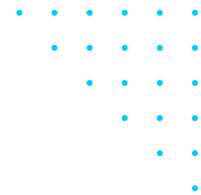
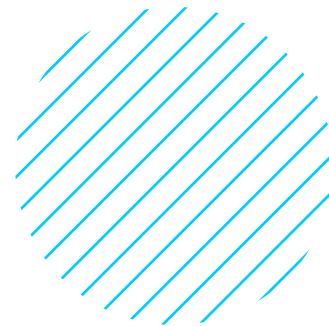

Оилавий бюджет – бу муайян давр учун (кўпинча бир ой ёки бир йил) молиявий режа

Оилавий бюджет қуйидагилар учун ҳисобланади:

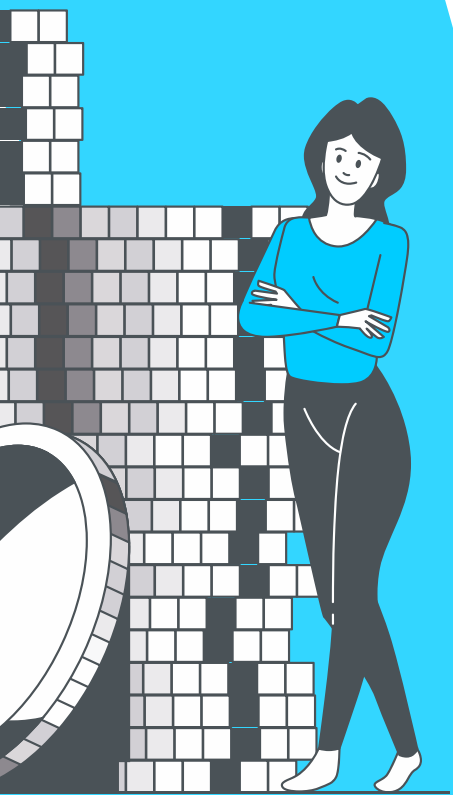
1. Оиланинг молиявий аҳволини назорат қилиш
2. Молиявий мақсадларга эришиш (квартира, машина сотиб олиш, таътилга чиқиш, таълим олиш ва бошқалар)
3. Оилани молиявий ҳимоя қилиш (пул маблағларини захира фонди, инвестициялар ва пенсия жамғармалари шаклида йиғиб бориш)

Оиланинг даромад ва харажат баланси – бу оила харажатларини олинган даромад билан ҳисоблаш ва таққослашдир

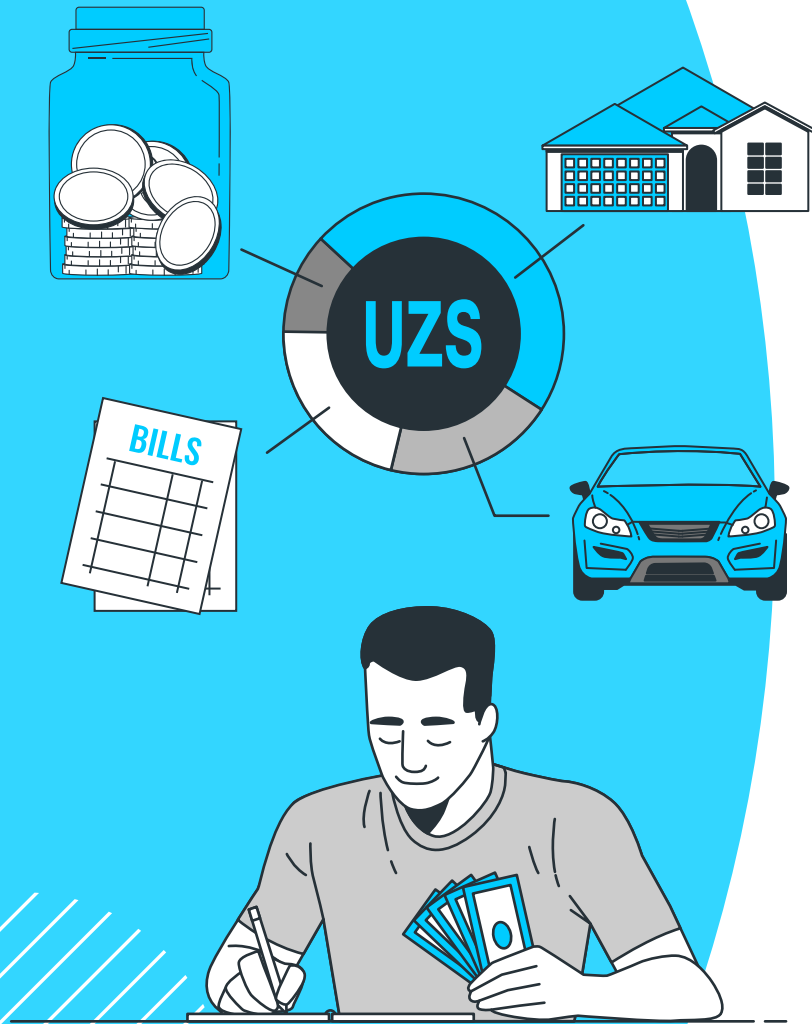
Оила даромадлари ва харажатлари балансини ҳисоблаш натижасида оила бюджетининг камомади (тақчиллиги) ёки жамғармаси (ортиғи) аниқланади

ОИЛАНИНГ ПУЛ ШАКЛИДАГИ ДАРОМАДЛАРИ

- ☑ Иш ҳақи (асосий иш жойида, ўриндошлик асосида ёки ўз фирмасида ишлагани учун)
- ☑ Яқка тартибдага меҳнат фаолиятидан олинган даромад
- ☑ Бизнесдан олинган даромад
- ☑ Акциялар бўйича дивидендлар
- ☑ Банк омонатлари бўйича фоизлар
- ☑ Кўчмас мулк (квартира, далаҳовли, гараж ёки автомобиллар) ни ижарага беришдан олинадиган даромад
- ☑ Кўчмас мулк (квартира, далаҳовли, гараж ёки автомобиллар) ни сотишдан олинган даромад
- ☑ Шахсий буюмларни сотишдан олинган даромад
- ☑ Уй хўжалиги томорқасида етиштирилган маҳсулотларни сотишдан олинган даромад.
- ☑ Стипендия
- ☑ Пенсия
- ☑ Бола парвариши учун нафақа ва кам таъминланган оилаларга тўлаб бериладиган моддий ёрдам
- ☑ Алиментлар
- ☑ Қариндошлар ва яқин инсонларнинг моддий ёрдами
- ☑ Совғалар
- ☑ Соврин, ютуқлар
- ☑ Қайтариб берилган солиқлар
- ☑ Грантлар
- ☑ Мерос олиш

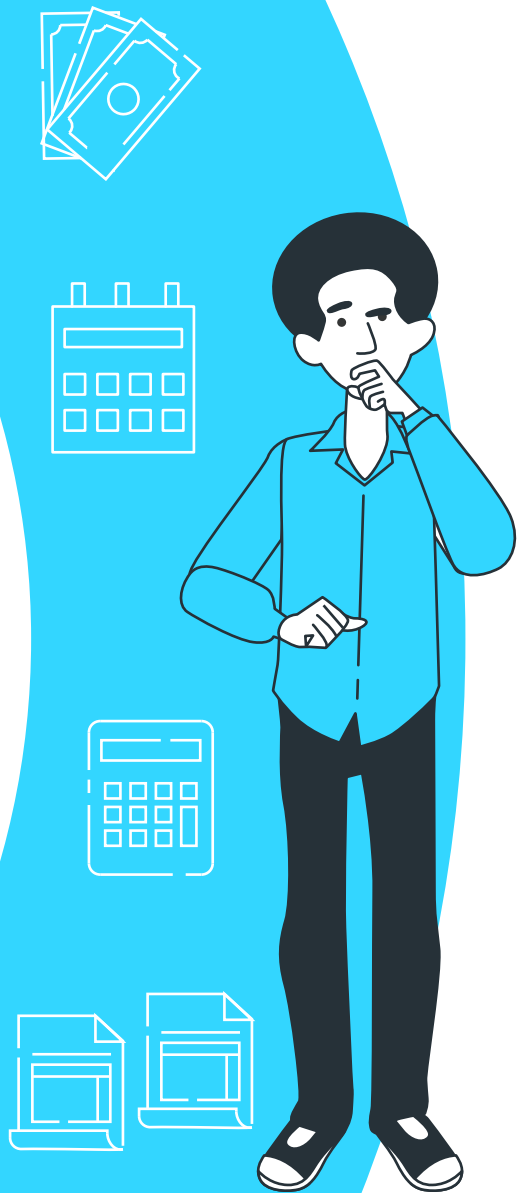

Харажат – бу муайян мақсадлар учун сарфланадиган харажат, қиймат, истеъмол қилишдир

Харажатларнинг муҳимлигига кўра турлари

1. Зарурий ёки мажбурий
2. Истакларни қондириш ва завқ олиш учун сарфланадиган харажатлар
3. Жамиятдаги юқори мавқега мос «обрўли» харажатлар
4. Ортиқча харажатлар

Харажатларнинг даврийлигига кўра турлари

Мунтазам харажатлар – ойлик (озик-овқат, коммунал хизматлар, транспорт, телефон ва бошқалар) ёки йиллик (солиқлар, суғурта, таълим учун тўловлари, таътилга чиқиш)

Ўзгарувчан харажатлар – доимий бўлмаган, зарурат юзасидан ёки режа асосида сарфланадиган харажатлар (кийим-кечак, пойафзал, косметика, таъмирлаш, маиший техника ва бошқалар)

Мавсумий харажатлар – қишки мавсумга озиқ-овқат захиралаш, мавсумий кийим-кечак сотиб олиш, ўқув йилига тайёргарлик кўриш харажатлари ва бошқалар

Кутилмаган харажатлар – кутилмаганда, режасиз пайдо бўладиган харажатлар

1-амалий машғулот

Оилавий бюджетни ҳисобланг, даромад ва харажатлар балансини тайёрланг

2-амалий машғулот

Харажатларни устуворлигига кўра бўлиб чиқинг

3-амалий машғулот

Уй хўжалигидаги коммунал-маиший шароитларни яхшилаш учун харажатларни ҳисобланг

МАСЛАҲАТ ВА ТАВСИЯЛАР

- 1** Фаровонлик даражасини яхшилашнинг энг маъқул усули – харажатларни назорат қилишни ўрганишдир. Энг муҳими, ҳеч нарсани йўқотмаган ҳолда, қайси харидлар зарурлиги ва қайси биридан (ширинликлар сотиб олиш ёки телефон ва интернетга назоратсиз пул сарфлаш) воз кечиш мумкинлигини тушуниш
- 2** Бюджетни тўғри назорат қилиш учун ҳар куни оддий иқтисодий ҳисоб-китобларни амалга ошириш, яъни кундалик харажатлар миқдорини ҳисоблаш ва ушбу харажатлар миқдorigа риоя қилишга ҳаракат қилиш керак
- 3** Ҳеч қачон бир вақтнинг ўзида барча харажатларни тежаманг, чунки соғлиқ, овқатланиш, таълим ва бошқа шу каби харажатларни тежаш мумкин эмас

МАСЛАҲАТ ВА ТАВСИЯЛАР

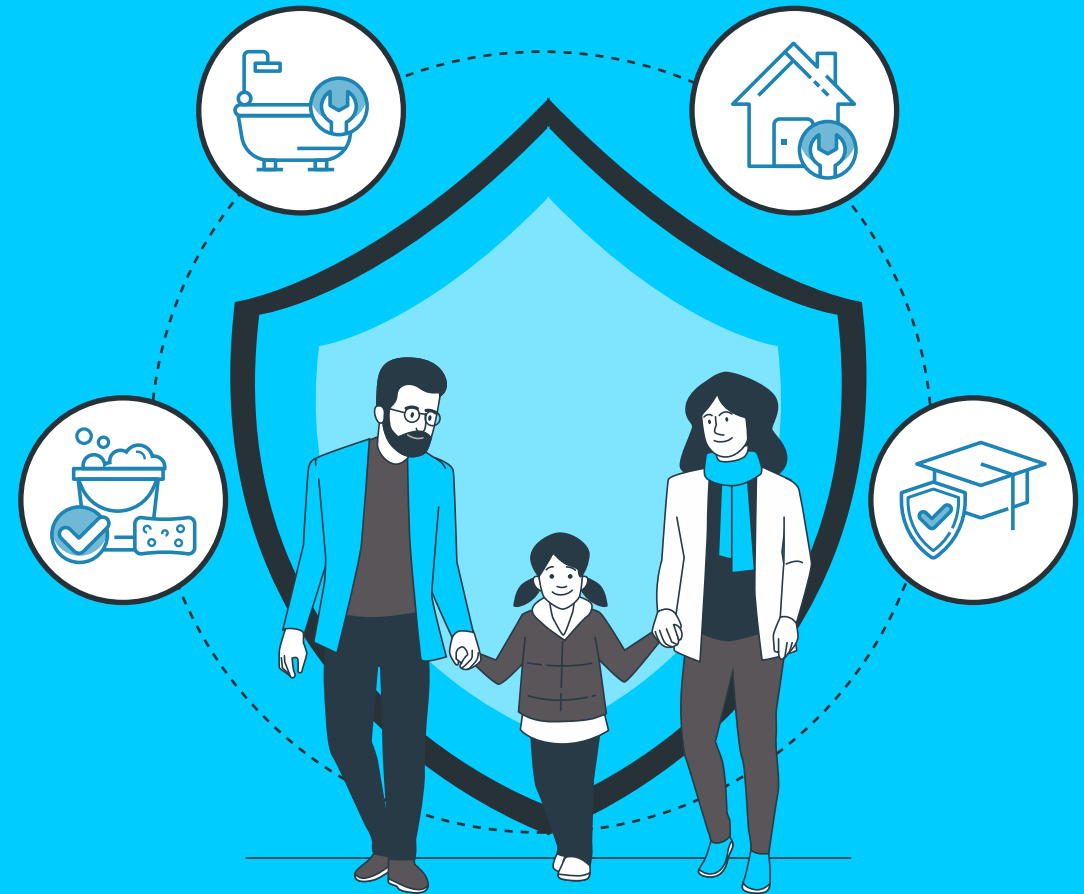

- 4** Керакли дезинфекция, ювиш ва гигиена воситалари рўйхатини тузинг, уларни мажбурий ойлик харажатлар турига киритинг
- 5** Уйингиздаги маиший гигиенанинг қайси жиҳатларини биринчи навбатда яхшилаш кераклигини аниқланг (жорий таъмир). Оилавий бюджетдан уй хўжалигингиздаги маиший гигиена шароитларини қисқа ва узоқ муддатда (косметик ва капитал таъмирлаш, қайта қуриш, қурилиш ишлари) яхшилаш учун маблағ ажратишни режалаштиринг

ОИЛА ФАРОВОНЛИГИНИНГ АСОСЛАРИ

Агар оила бюджетидан:

- ювиш, дезинфекциялаш ва гигиена воситалари
- уй хўжалигингиздаги маиший гигиенани яхшилаш
- маиший гигиена шароитларини яхшилаш учун муҳандислик-техник коммуникацияларни жорий ва капитал таъмирлаш
- таълим даражасини, шу жумладан гигиена саводхонлиги даражасини ошириш, ўзлаштирилган билим ва кўникмаларни оилангизнинг бошқа аъзоларига етказиш учун мунтазам равишда маблағ ажратсангиз

**СОҒЛИҒИНГИЗ ВА ОИЛАНГИЗ ФАРОВОНЛИГИ
КАФОЛАТИ БЎЛИБ ХИЗМАТ ҚИЛАДИ**